

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เชิงตัดขวางเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ ที่มารับการตรวจร่างกายตามนัดภายหลังการผ่าตัด ในระยะเวลา 6 เดือนและ 12 เดือน

ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ ที่มารับการตรวจร่างกายตามนัดภายหลังการผ่าตัด ที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) และใช้เกณฑ์พิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากสตรีที่มารับการตรวจร่างกายตามนัดภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ ในระยะเวลา 6 เดือนและ 12 เดือน ที่คลินิกวัยทอง แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 จำนวนกลุ่มละ 40 ราย รวมจำนวนทั้งสิ้น 80 ราย โดยคัดเลือกตามคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นสตรีที่ได้รับการผ่าตัดมดลูกและรังไข่ออกทั้งสองข้างผ่านทางหน้าท้อง
2. ได้รับฮอร์โมนทดแทนภายหลังการผ่าตัด
3. ภายหลังการผ่าตัดไม่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด หรือรังสีรักษา
4. อายุระหว่าง 20-44 ปี สถานภาพสมรสคู่
5. มีการรับรู้และสติสัมปชัญญะดี
6. สามารถฟัง และพูดภาษาไทยได้
7. ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวและความพึงพอใจของรายได้ สถานภาพในครอบครัว ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตร การวินิจฉัยโรค การผ่าตัด อาการแทรกซ้อนหลังผ่าตัด และค่าใช้จ่ายในการตรวจตามนัดแต่ละครั้ง

2. แบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิต ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวของ สุรชาติย์ อุปลาบดี (2536) ซึ่งได้สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของชาน (Zhan, 1992) แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 54 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบคุณภาพชีวิต 4 ด้าน

ด้านที่ 1 ด้านความพึงพอใจในชีวิต จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 10 ข้อ คือ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ข้อความที่มีความหมายทางลบ จำนวน 2 ข้อ คือ 2, 3

ด้านที่ 2 ด้านอึดทนโน้ทนใจ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 5 ข้อ คือ 1, 5, 10, 14, 15 ข้อความที่มีความหมายทางลบ จำนวน 10 ข้อ คือ 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13

ด้านที่ 3 ด้านสุขภาพและการทำหน้าที่ของร่างกาย จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 7 ข้อ คือ 1, 2, 3, 10, 11, 14, 15 ข้อความที่มีความหมายทางลบ จำนวน 8 ข้อ คือ 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13

ด้านที่ 4 ด้านสังคมเศรษฐกิจ จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 6 ข้อ คือ 1, 2, 8, 9, 10, 12 ข้อความที่มีความหมายทางลบ จำนวน 6 ข้อ คือ 3, 4, 5, 6, 7, 11

ลักษณะคำตอบทั้ง 4 ด้าน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของสตรีมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของสตรีมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของสตรีปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของสตรีน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของสตรีน้อยที่สุด หรือ ไม่มีความรู้สึกตามข้อความนั้นเลย

การให้คะแนนพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย	ให้	1	คะแนน
ข้อความที่มีความหมายทางลบ			
มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	4	คะแนน
น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย	ให้	5	คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวม และรายด้าน ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์ประเมินคุณภาพชีวิตเป็น 5 ระดับ คือ (ประคอง กรรณสูตร, 2538)

คุณภาพชีวิตดีมาก	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00
คุณภาพชีวิตดี	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49
คุณภาพชีวิตปานกลาง	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49
คุณภาพชีวิตต่ำ	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49
คุณภาพชีวิตต่ำมาก	มีค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตของสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาคุณภาพชีวิต จำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์พยาบาลสตรี จำนวน 3 ท่าน และนำมาคำนวณความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ (interrater agreement) ได้เท่ากับ 0.91 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาคำนวณดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ได้เท่ากับ 0.89 ซึ่งค่าที่ยอมรับได้ คือ 0.8 (Davis, 1992) และผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปหาความเชื่อมั่น

การหาความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตไปหาค่าความเชื่อมั่นในสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ ที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำ

การศึกษา จำนวน 12 ราย ที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตครั้งนี้ ด้านความพึงพอใจในชีวิตเท่ากับ 0.82 ด้านอ้อมโนทัศน์เท่ากับ 0.82 ด้านสุขภาพและการทำหน้าที่ของร่างกายเท่ากับ 0.80 ด้านสังคมเศรษฐกิจเท่ากับ 0.80 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตโดยรวมเท่ากับ 0.92

การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือแนะนำตัวจากคณะบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ ที่มารับการตรวจร่างกายหลังผ่าตัดตามนัด ที่คลินิกวัยทอง แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และติดต่อแพทย์หัวหน้าคลินิกวัยทอง พยาบาลหัวหน้าห้องตรวจ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
2. ผู้วิจัยตรวจสอบรายชื่อของสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ ที่มารับการตรวจร่างกายหลังผ่าตัดตามนัด เพื่อคัดเลือกสตรีที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้
3. ผู้วิจัยแนะนำตัวกับสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่ อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อขอความร่วมมือ และถามความสมัครใจในการตอบแบบสัมภาษณ์ เมื่อสตรียินดีให้การสัมภาษณ์จึงดำเนินการในขั้นตอนการสัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์คุณภาพชีวิตของสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่
5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติ

การพิทักษ์สิทธิของสตรี

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้มีการพิทักษ์สิทธิของสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับแจ้งให้ทราบว่า ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตของสตรีภายหลังการตัดมดลูกและรังไข่โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การบันทึกข้อมูลจะไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบแต่จะทำเป็นรหัส

ชื่อแทน ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น และไม่เกี่ยวข้องกับ การพิจารณาผลงานใดๆ ขณะดำเนินการวิจัยกลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการให้ข้อมูลสามารถยกเลิกได้ทันที โดยไม่มีผลต่อการรับบริการในการรักษาพยาบาลครั้งนี้ เมื่อสตรียินยอมให้ความร่วมมือในการ สัมภาษณ์ จึงดำเนินการในขั้นตอนการสัมภาษณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/FW (statistical package for the social sciences /for windows) ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล
2. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวม และรายด้าน ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
3. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้าน ในระยะเวลาหลังการผ่าตัด 6 เดือนและ 12 เดือน แล้วทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ กลุ่มตัวอย่างแบบสองกลุ่มอิสระ (independent samples) โดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test)